

UOT: 821.512.162(091)

Lələ Əlizadə

ORTA ƏSR FARS DİLLİ ŞAİRLƏRİN ƏSƏRLƏRİNDƏ XAQANI ŞİRVANİ İRSİNƏ MÜNASİBƏT

Xülasə

Xaqani Şirvaninin yaradıcılığı hələ şairin yaşadığı dövrdən həmsənətlərinin diqqətini cəlb etmiş və onun ustadlığını yüksək qiymətləndirmişlər. XII-XVIII yüzilliklərdə Xaqani irsini dəyərləndirən, onun əsərlərinə nəzirə yazan şairlər sırasında Əsirəddin Əxsikəti, Cəmaləddin İsfəhani, Rəşidəddin Vətəvət, Fəridəddin Əttar, Əmir Xosrov Dəhləvi, Xacə Kırmani, Əbdürrəhman Cami, Bədr Şirvani, Məhəmməd Füzuli, Urfi Şirazi və başqaları vardır. Bu nəzm ustadları Xaqani Şirvaninin sənət dünyasını qiymətləndirməklə yanaşı, onun şəxsiyyətinə də dərin ehtiramlarını bildirmişlər.

Açar sözlər: Xaqani Şirvani, farsdilli şairlər, "Şiniyyə", qəsidə, nəzirə, Kəzzazi

Giriş. Azərbaycan ədəbiyyatı tarixində təkrarsız bədii irsi ilə seçilən, poeziya kəhkəşanının ən parlaq ulduzlarından sayılan Xaqani Şirvaninin yaradıcılığı hələ şairin yaşadığı dövrdən həmsənətlərinin diqqətini cəlb etmiş və onun ustadlığı yüksək qiymətləndirilmişdir. "Söz mülkünün sultanı"nın yaradıcılığını dəyərləndirən şairlər sırasında dövrünün Mücirəddin Beyləqani, Əsirəddin Əxsikəti, Cəmaləddin Əbdürrəzzaq İsfəhani, Rəşidəddin Vətəvət, Nizami Gəncəvi, Fəridəddin Əttar, sonrakı yüzilliklərdə yaşayıb yaratmış Əmir Xosrov Dəhləvi, Xacə Kırmani, Əbdürrəhman Cami, Bədr Şirvani, Məhəmməd Füzuli kimi ölməz sənətkarlar vardır. Bu nəzm ustadları Xaqani yaradıcılığını dəyərləndirməklə yanaşı, onun şəxsiyyətinə də dərin ehtiramlarını bildirmişlər. Xaqani ədəbi irsini yüksək qiymətləndirən Mücirəddin Beyləqaninin şairin vəsfinə yazdığı 42 beytlik qəsidə şagird-müəllim münasibətlərinin gözəl nümunəsi sayıla bilər. Ədəbiyyat araşdırıcıları ustad Xaqani ilə onun şeir məktəbinin ilk davamçısı Mücirəddin Beyləqani arasındakı mücadilədən yətinəcə bəhs etmiş, burada Əbül-Üla Gəncəvi ilə Əfzələddin Xaqaninin arasındakı konfliktini də dəfələrlə qabartmışlar. Fikrimizcə, belə münaqişələrin əsasında saray ədəbi mühitində formalaşan rəqabət təsiri yətinəcə

dir. Mücirəddin Beyləqaninin haqqında söz açdığımız qəsidəsində də bu mülahizə bir daha təsdiqini tapmaqdadır:

ز دور جنبش این چرخ سیمگون سیم
چو سیم و زر شده گیر اشک ما و چهره ما
چو زر و سیم شود اشک این و چهره آن

[1, s.20] که هست بسته این چرخ سیمگون سیم

(Üzdən gümüş kimi görünən, dövr edən fələyin hərəkətindən, bizim çöhrəmizi və göz yaşımızı qızılı, gümüşü etmişdir. Bu gümüş üzlü simaya kim bağlanmışsa, bu göz yaşından onun çöhrəsi qızıl və gümüş olar).

Gətirilən nümunə "Xaqaninin vəsfi" qəsidəsinin mətlə və sonrakı beytindədir. Mücirəddin zahirən parlaq nəzərəçarpan mühitdə sakinləşən baş verən hadisələrdən çöhrələrinin qızılı rəng alaraq saralmasına, göz yaşlarının gümüşü olmasına diqqəti yönəldir. Səbəbini isə gümüş üzlü simaya (saraya – L.Ə.) bağlılıqdan olduğunu göstərir. Qəsidənin 17-21-ci beytlərində oxuyuruq:

ز دام چون و چرا سر برون بریم آخر
به فضل ایزد و تفضیل خاتم الشعرا
ابو الفضا ایل خورشید حکمت افضل دین
که فخر اهل زمین است و تاج اهل سما

مسیح وقت و کلیم زمانه خاقانی
که عمر خورش بادا و عصمت یحیی
ادب به مکتب او همچو طفل در ابجد
خرد به مجلس او همچو قطره در دریا
نقود عالم از نقد عقل او موزون
قود گیتی در فضل علم او مجرا [1, s.21]

"Neca?", "nə üçün?" tələsindən nəhayət, başımızı xilas edək. Sonuncu şair, Yaradanın fəzli, üstünlüyü ilə. Fəzilətin atası, hikmətin ulu günəşi Əfzələ-din (dinin alisi, öncülü – L.Ə). Ki, yer əhlinin fəxridir, səma əhlinin tacıdır. Dövrünün Məsihi, zamanəsinin həmsöhbəti Xaqani ki, Xızır ömrü, Yahya isməti qisməti olsun! Ədəb onun məktəbində əbcəd öyrənən bir uşağa bənzəyir, Ağıl onun məclisində dənizdən bir qətrə kimi nəzərə çarpır. Aləmin qiyməti onun ağılının dəyərinə görə mütənəsbətdir. Onun əlminin fəzli qarşısında cahanın əhd-peymanı məcrasındadır).

Mücirəddin Beyləqani yuxarıdakı sətirlərdə müəlliminin məqamını layiqli şəkildə ifadə etmişdir.

Xaqani Şirvaninin həməslərindən biri, Əsirəddin Əxsikətinin də divanında azərbaycanlı həmkarının haqqında yazılmış beytlərə təsadüf edirik. Dövlətşah Səmərqəndinin "Təzki-rətüş-şüəra" əsərində göstərilir ki, Əsirəddin Əxsikəti Xaqani ilə şeirləşmək üçün Türkünstanın Fərqanə vilayətindən Şirvana təşrif buyurmuşdu [2]. İlk vaxtlarda şairlərin arasında səmimi münasibət olsa da, Əsirəddin Əxsikəti Xaqaninin nəzmdə ustadlığına, şairin özünü öydüyü fəxriyyəyə rəqib kimi yanaşmış və həmin şeirlərə təzmin ilə cavab vermişdir. Əfzələddin Xaqaninin:

خرد خریطه کش خامه و بنان من است
سخن جنیته بر خاطر و بیان من است
به کردگار که دور زمان پدید آورد

که دور دور من است وزمان زمان من است [3, s.795]
/Ağıl mənim barmağımın ucu və qələmimlə hasil olmuş torbanı daşıyandır, söz mənim xəyalımın və bəyanımın atının yedəyini daşıyandır. Allaha (and olsun) ki, dövrünü, zamanı yaratdı, (həmin) dövrən mənim dövrəmdir, zaman mənim zamanıdır) – fəxriyyə qəsidə-

sindəki bu beytlərə Əsirəddin Əxsikəti belə cavab vermişdir:

زمان زمان زمین گستر خردبخش است
محال باشد گفتن: "زمان زمان من است"
وگر زبان هنر می سراید این دعوی
به حکم عقل سجل می کنم که آن من است [4, s.42]

/Zaman ağıl bəxş edən, yeri bərqərar edən zamanıdır, mümkün deyil, deyəsən: "zaman mənim zamanıdır". Əgər sənət dili bu müddəanı yazarsa, ağıl hökmü ilə qəbul edirəm ki, o mənimkidir."/

XII yüzildə yaşayıb yaratmış Cəmaləddin Əbdürrəzzaq İsfəhani də Xaqani Şirvaninin qəsidələrinə cavab yazan şairlər sırasındadır. Onun Xaqani irsinə münasibəti birmənalı olmamışdır. Mücirəddin Beyləqaninin İsfəhana gələrək oradakı şairlərə satirik ruhlu şeir həsr etməsi Cəmaləddin Əbdürrəzzaqın da xoşuna gəlməmiş və o, şagirdin "acığını" ustaddan çıxmaq qərarına gəlmişdi. Lakin Xaqani şagirdini "özünün şeir karvanını oğurlayan div-e rəcim" (mə-lun, daş-qalaq edilən div) adlandıraraq İsfəhanın şəhərində gözəl bir qəsidə yazır, oranın şairlərinin rəğbətini qazanır (eyni zamanda "rəcim" ərəb qrafikası ilə Mücir sözünün tərsinə yazılışıdır – L.Ə).

Cəmaləddin Əbdürrəzzaq "Bərəd" (aparsın) rədifli qəsidəsini Xaqani Şirvaniyə həsr etmişdir. Qəsidənin mətlə beyti:

کیست که پیغام من به شهر شروان برد؟

یک سخن از من بدان مرد سخن‌دان برد؟ [5, s.148]

/Kimsə vardır ki, mənim xəbərini Şirvana aparsın, o sükəndana məndən bir söz aparsın?/ – Xaqaninin dostu tərəfindən söz bilicisi – "sükəndan" adlandırılması ilə diqqəti çəkir.

Qəsidənin digər beytlərində də Xaqani Şirvaninin nəzm sahəsindəki məharəti yüksək qiymətləndirilir:

هر که رساند به من شعر تو چونان بود
که بوی پیراهنی به پیر کنعان برد.
یا که کسی ناگهان، بعد از هجری دراز
به عاشق سوخته مزده جانان برد...

فضل تو پاینده باد! صیت تو پوینده باد!
که از وجودتو فضل رونق سامان برد [5, s.149]

/Kim mənə sənin şeirini çatdırsa, ona bənzəyər ki, qoca Kənanə köynəyin ətrini aparalar. Və ya, kimsə uzun hicrandan sonra, bərdən bərdə yannmış aşiq cananın müjdəsini vermiş olsun... Sənin kamilliyin var olsun! Sənin şöhrətin yüyürək olsun! Sənin varlığından elm parlaqlıq tərzə tapsın!.

Xaqani Şirvaninin vəfatından kədərənən Nizami Gəncəvinin:

به دل بودم که : خاقانی دری غاگوی من گردد

دری غاغاز آنکه من گشتم دری غاگوی خاقانی [6, s.349]

/Qəlbimdə deyirdim ki, Xaqani mənim əfsus dəyənim olsun, əfsus! Mən Xaqaninin əfsus dəyəni oldum/ – beyti də iki böyük sənəkar arasındakı səmimiyyətin ifadəsini sərgiləyir. Bu gün yalnız tək beyt şəklində əlimizə çatan həmin nümunə Xaqani Şirvani ilə Nizami Gəncəvi yaradıcılıqlarını müqayisəli zəmində tədqiq edən M.C.Kəzzazinin də diqqətini çəkmişdir. Alim, həmin beytin Nizami Gəncəvinin Xaqaninin zahidlik və darvişlik ideyalarını sərgiləyən "Qəlbini daxili səsi" adlı əsərinə cavab olaraq yazdığı qəsidədən seçilmiş beyt hesab edir. Hər iki şairin qəsidəsindən nümunə verməklə fikrinə aydınlıq gətirir. Lakin Nizami Gəncəvi yaradıcılığından nümunə kimi verilən qəsidədə həmin beytin yer almaması təəccüb doğurur [5, s.150].

Dövrünün adlı-sanlı söz ustaları sırasında Rəşidəddin Vətətin adı da Xaqani yaradıcılığı ilə bağlı olan şairlərin sırasında yad edilməlidir. Rəşidəddin Vətət ilə Xaqani Şirvani arasında əvvəlcə dostluq münasibəti olmuş və biri birinin məhdində xoş mənalı əxz edən şeirlər yazmışlar. Rəşidəddin Vətət öz dostunun şəhərində otuz iki beytdən ibarət qəsidə yazaraq ona göndərir. Qəsidənin mətlə beytləri belədir:

ای سپهر قدر را خورشید و ماه
وی سریر فضل را دست‌ورو شاه
افضل‌الدین بو الفاضل‌ایل بحر فضل
فیل‌سوف دین فرای کفر کاه [4, s.139]

/Ey ehtiram səmasının günəşi və ayı, və ey kamillik taxtının şahı və əmr edəni! Üstünlük (elm) dənizinin fəzilətlərinin atası Əfzələddin, din artıran, küfrü azaldan filosof!./

Qəsidənin hər bir beyti Xaqani dühasının ucalığının vəsfini önə çəkir. Xaqani də öz növbəsində Rəşidəddin Vətətin məhdində bir neçə şeir yazmışdır. Təəssüf ki, bir müddət keçdikdən sonra iki sənəkar arasında fikir ixtilafı yaranmış və bu münasibətlə biri-birinə həvə yazmaqdan da çəkinməmişlər. Qərībə burasıdır ki, Xaqaninin şeirləşdiyi, xoş münasibətdə olduğu şairlərin əksəriyyəti ilə müəyyən müddətdən sonra aralarından dəydiyinin şahidi olur.

Yuxarıda Xaqani Şirvani ilə eyni dövrdə yaşayıb yaratmış şairlərin onunla bağlı olan cəhətlərinə nəzər saldıq. Xaqaninin ölməzliyi ondan sonrakı yüzilliklərdə nəzm sahəsində fəaliyyət göstərən, sözlün həqiqi mənasında şeir kəhkəşanında hər biri bir ulduz sayıla biləcək şairlərin özlərini onunla müqayisə etməsində, sanki məhək daşı kimi sənət incilərini, qüdrətlərini bu böyük sənəkarın yaradıcılığına tay tutaraq özlərini "dövrünün Xaqanisi" adlandırmaları ilə diqqətəlayiq şəkildə izlənilməkdədir. Belə ki, orta əsr Şərq ədəbiyyatının görkəmli şairləri özlərini Xaqani ardıcılı kimi adlandırmadan xüsusi məmnunluq hissi keçirmiş, tətəbbu yolu ilə beytlərinə, bütöv əsərlərinə nəzirlər yazmışlar.

Xaqani Şirvani ilə yaşadıkları dövr arasında qısa bir zaman fərqi olan şairlərdən biri də Əttar Nişapuridir. Əttar Nişapuri məşhur "Müsbətnamə" adlı məsnəvisində özündən öncə poeziya aləmində ad-san qazanmış Sənayi, Əzrəgi, Ənvəri, Firdovsi, Şəhəbi, Ünsüri kimi şairlərin adlarını çəkəndə Xaqani Şirvanini də yad edir, "elm ardinca Çinə getmək lazım olsa belə, Xaqani irsinə baş vurmaq bədsir", onu əvəz edir (kursiv müəllifindir – L.Ə) fikrini obrazlı şəkildə bildirir:

شعر و عرش و شرع از هم خاستند
تادو عالم زین سه حرف آراستند
نور گیرد چون زمینی از آسمان
زین سه حرف یک صفت هر دو جهان...
ور در این علمت کند شاه‌ی هوس
لم اگر در چینی است خاقانیت بس [7]

(Şe'r, ərş, şər sözləri biri digərindən (baş) qaldırılmışlar ki, iki aləmi bu üç hərfə bəzasinlər. Yer asimandan nur aldığı kimi bu üç hərf də iki cahanda eyni xüsusyyətdə malikdir. Əgər

bu elmdə şahlığa meyil etmək istəsən, elm Çin-də olsa da, sənə Xaqani bəsdir).

XIII yüzildə Əmir Xosrov Dəhləvi Xaqani Şirvaninin "Meratos-səfa"sına nəzərə yazmaqqla bərabər, qəsidəsində dahi sələfini "alim" kimi qiymətləndirir:

نه من گفتار دانا را جوابی ساختم ؛ لیکن

جوی آوردم و آبی که ریزم پیش یکرانش [8]

Mən təkcə alim sözünə cavab yazmadım, arx çəkdim, suyunu onun cins atının qarşısına axıdram/.

Əmir Xosrov Dəhləvinin divanına daxil olan "Məsnəvi" adlı əsərində 92-ci fəsildə nəzm ustalarının adı çəkilir və hər birinin şeirə gətirdiyi xüsusiyyətlər sadalanır. Əmir Xosrov Xaqani haqqında bu beyti yazmışdır:

نمطهای خاقانی مدح سنج

نه بنه انست کش چون نشان بند گنج [8]

Mədhin qiymətləndirilməsinin meyarı olan Xaqaninin üslubunun gözəlliyi gizli deyil, çünki üslub (yol, tərz – L.Ə) ilə xəzinə bərqərar edilmişdir.

Xaqaninin özünəməxsus, yeni üslubun banisi olması şeir sərrafları olan Əmir Xosrov Dəhləvinin də diqqətindən kənar qalmamışdır. Seyyid Ziyaəddin Səccadi də Xaqani poeziyasının üslub xüsusiyyətlərindən bəhs edərkən, haqlı olaraq onu "özünəməxsus, yeni, bədii məktəbin banisi" adlandırır [9].

Nizami Gəncəvinin "Xəmsə"sində nəzərə yazan Xacu Kirmani, onun həməsri və həmvətəni Xaqani Şirvani irsinə də biganə qalmamış, onun divanının bir çox səhifələrində şairin şeirlərindən ilhamlandığını şahidi olur. Xacu Kirmani Xaqani Şirvaninin üslubunda şeir yazmaqqla bərabər, öz şeirlərini sələfininkinə bərabər tutur:

لاف "خاقانی" از نم درملک معنی زان که هست

گر می بازار شمس از "انوری" رای من [15, s.601]

Məna mülkündə "Xaqani" sözünü danışır, Şəmsin sığaq bazarında mənim fikrim "Ənvəri"ninki kimidir/.

Beytdə "söz mülkünün sultanı" Xaqani Şirvaninin adını çəkməklə kifayətlənməyərək, Şərq ədəbiyyatında xüsusi yeri olan Şəms Təbrizi, Ənvəri Abivərdini də xatırlaması dövrün sələf-xələf münasibəti kimi də diqqəti cəlb edir. Xaqani Şirvanidən üç əsr sonra Şirvanşahlar sarayının adlı-sanlı şairi Bədr Şirvani də öz həmyerlisinin nəzm nümunələrini xatırlayaraq yazırdı:

خاقانی شروان منم، در مدحت خاقان منم

بدرم که در دوران منم نام منور یافته [10, s.66]

Şirvanın Xaqanisi mənim, xaqanın məd-hində olan mənam. Bədrəm ki, zamanədə nurlanmış ad tapmışam/.

Bədr Şirvaninin divanında Xaqani Şirvanini özünə ustad saydığı beytlə də rastlaşırıq:

خسروا، گر ز آنک خافانی بشد، عمر بو باد

نیست اور اهیچ شاگر دیکه گیرد جای من [10, s.66]

Ey şah, Xaqaninin ömrü sona çatdısa da, sənin ömrün var olsun, məndən başqa onun ələ bir şagirdi yoxdur ki, yerimi tuta bilsin/.

Bədr Şirvaninin divanında Xaqaninin adı 19 dəfə xatırlanmışdır. Bu da onun yaradıcılığına olan marağın ifadəsi kimi diqqəti çəkir.

Dahi Azərbaycan şairi Məhəmməd Füzuli də Xaqani irsinə yüksək qiymətləndirmiş, onun "Şiniyyə"sində nəzərə yazmışdır. "Ənis-ül qəlb" adlı həmin əsərində özündən öncə həmin qəsidəyə cavab yazan şairlərin adını ehtiramla çəkmişdir:

"Bu qəsrə tikmədim tək mən, əsasın qoydu üç kamil

Tanıdı ələmə Şirvani, Dehlini, Xorasani.

Evin üç küncünü Xaqani, Xosrov, Cami

tikmişdi,

Mən isə eylədim Bağdadda təkmlərkanı..."

[11, s.240]

Məhəmməd Füzuli təvazökarlıqla özündən öncə bu mövzuda əsər yazmış Xaqani Şirvanini, Əmir Xosrov Dəhləvini və Əbdürrəhman Camini nəzərdə tutaraq "onların ruhu"nun

onun üçün "imkan yaratdığını" və "öz səyi ilə bu işdə" "kamyab" ola bilməyəcəyini etiraf edir [11, s.240].

Əbdürrəhman Cami Xaqaninin "Şiniyyə"sində yazdığı nəzərəsində sələfini "alimlərin öndündə söz süfrəsi açan ustad Xaqani" kimi təqdim edir [12, s.54]. Cami "Nəfəhatül-üns" əsərində "Əfzələddin Bədil Xaqani ... şeir sahəsində tam şöhrət qazanmışdır, onun şeirlərinin üslubu tamamilə fərqli olmuşdur", – deməklə, böyük sələfinin yaradıcılığını yüksək qiymətləndirmişdir [13, s.207-208].

Hind səbki nümayəndələrindən Ürfi Şirazi də Xaqani Şirvaninin "Şiniyyə"sində nəzərə yazan şairlər sırasındadır. O, öz qəsidəsini "Ümmanüs-səfa" ("Saflıq ümmanı") adlandırmışdır. Həmin qəsidə 91 beytdir və nəzərdə şair öz sələfini belə yad edir:

دم عیسی تمنا داشت خاقانی که بر خیزد

به امید صبا اینک رسانم بشروانش [14, s.98]

Xaqani ki, İsa nəfəsinin qalxmasının arzusunda idi, mən səbanın köməyi ilə indi (bu nəfəsi) onun Şirvanına göndərdim/.

ƏDƏBİYYAT

1. دیوان مجیرالدین بیلقانی . به اهتمام محمد آبادی باویل ، تبریز ، ۱۳۵۸ .
2. دولتشاه سمرقندی . تذکره الشعراء، تصحیح و مقدمه پروفیسور انوار دبراون، لیدن ۱۹۱۰ .
3. دیوان خاقانی، جلد اول، جامه ها و ترکیب بندها، ویراسته دکتر میر جلال الدین کزازی، تهران ۱۳۷۵ .
4. دیوان اثیرالدین اخسیکتی، با تصحیح و تحشیه دکتر رکن الدین همایون فرخ ، تهران ۱۳۳۷ .
5. رخصار صبح . گزارش جامه ای از افضل الدین بدیل خاقانی شروانی، بر بنیاد واژه شناسی، زبانشناسی، ژرفا شناسی با دیباچه ای بلند در زندگانی و شیوه شاعری او از میر جلال الدین کزازی ، تهران ۱۳۴۸ .
6. دیوان قصاید و غزلیات نظامی گنجوی شامل شرح احوال و آثار نظامی با مقدمه و حواشی و فهرست اعلام و تصحیح و مقابله از روی ۲۸ نسخه چاپی و قدیمترین نسخه های خطی موجود در دنیا، بکوشش استاد سعید نفیسی ، تهران ۱۳۳۸ .
7. https://ganjoor.net دیوان عطار نیشابوری،
8. https://ganjoor.net امیر خسرو دهلوی
9. سجادی، چاپ تهران ۱۳۳۸ قدیمترین نسخ و تعلیقات بکوشش دکتر سید ضیا الدین دیوان خاقانی شروانی با مقابله
10. بادر شیرvani، دیوان. Подготовка текста А.Г.Рагимова. Москва, 1985.
11. Məhəmməd Füzuli. Əsərləri. 6 cildə, IV cild. Bakı, 2005.
12. جامی نورالدین عبدالرحمن ، دیوان کامل، به کوشش هاشم رزی، تهران ، ۱۳۴۴ .
13. جامی نور الدین عبدالرحمن، نفاحت الانس، به تصحیح مهدی توحیدی پور، تهران، ۱۳۷۶ .
14. http://dli.iit.ac.in.ق.ه ۱۲۹۷ م ۱۸۸۰ ه هندی - چاپ کلپنور - هند
15. محمد دبیر سیاقی، پیشاهنگان شعر فارسی، تهران ۱۳۵۱ .
16. تهران ۱۳۷۴ خواجه کرمانی، ابو العطاء کمال الدین محمود بن علی، دیوان کامل، به کوشش سعید نفیسی .
17. علامه شبلی نعمانی، شعر العجم یا تاریخ شعرا و ادبیات ایران، ج ۵، تهران ۱۳۸۷ .

**THE ATTITUDE TO THE HERITAGE OF KHAGANI SHIRVANI
IN THE WORKS OF THE MIDDLE AGES PERSIAN SPEAKING POETS**

Summary

The article has been written mainly based on sources of poets lived in the XII-XVIII centuries. These sources are dignity sources for the poets who highly evaluated the literary creativity of Khagani.

The poets who wrote imitations to the heritage of Khagani are more. In the article is investigated the patterns taken from the works of the famous poets, who take the great place in the world of poetry such as Asireddin Akhsiketi, Jamaladdin Isfahani, Rashidaddin Vatvat, Faridaddin Attar, Amir Khosrov Dahlavi, Khaju Kirmani, Abdurrahman Jami, Badr Shirvani, Mahammad Fuzuli, Urfi Shirazi and compared their poems.

Key words: Khagani Shirvani, Persian speaking poets, "Shiniyya", ode, imitation, Kazzazi

**ОТНОШЕНИЕ К НАСЛЕДИЮ ХАГАНИ ШИРВАНИ
В ТРУДАХ СРЕДНЕВЕКОВЫХ ПЕРСОЯЗЫЧНЫХ ПОЭТОВ**

Резюме

Статья была написана, главным образом, по источникам поэтов, живших в XII-XVIII веках. Эти материалы привлекают внимание как достоверные источники для поэтов, использовавших литературную школу Хагани. Поэтов, написавших подражания наследию Хагани, множество. В статье исследуются закономерности, взятые из произведений знаменитых поэтов, занявших величайшее место в мире, таких как Асиреддин Ахсикети, Джамаладдин Исфахани, Рашидаддин Ватват, Фаридаддин Аттар, Амир Хосров Дахлави, Хаджу Кирмани, Абдуррахман Джами, Бадр Ширвани, Мухаммед Физули, Урфи Ширази, и проводится сравнение их стихотворений.

Ключевые слова: Хагани Ширвани, персоязычные поэты, "Шинийя", касыда, подражание, Каззази